

РОЛЬ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ У ПРОФІЛЮВАННІ КОНЦЕПТУ

Молгамова Лілія,

аспірантка

ORCID ID 0000-0002-6707-9791

Сумський державний університет,

вул. Римського-Корсакова 2, 40007, Суми, Україна

l.Molhamova@gf.sumdu.edu.ua

У статті систематизовано основні методологічні аспекти дослідження концептуальної метафори. Увагу зосереджено на вирішенні таких завдань: розкрити сутність поняття «концептуальна метафора», визначити різновиди концептуальної метафори, систематизувати методологічні аспекти дослідження концептуальної метафори. Стверджується, що метафора – когнітивний засіб, який дозволяє представити абстрактний складний для осмислення концепт через інший більш емпірично досліджений концепт. У статті метафора розглядається крізь призму когнітивно-лінгвістичного погляду, згідно якого метафора працює на трьох рівнях: надіндивідуальному, індивідуальному і субіндивідуальному. Надіндивідуальний рівень відповідає тому, як дана мова і культура відображає деконтекстуалізовані метафоричні закономірності, співвідноситься з рівнем доменів і фреймів. Індивідуальний рівень відповідає метафоричній когнітивній системі, що використовується окремими носіями мови, співвідноситься з використанням психічних процесів у ментальному просторі, коли універсальні аспекти значення метафоричного виразу у певній комунікативній ситуації містить найбільш специфічну інформацію, що переходить з досвідом. Субіндивідуальний рівень відповідає універсальним аспектам різного роду втілення, відповідає рівню образ-схем, узагальнюючі моделі яких допомагають пояснювати значення абстрактних понять. Концептуальні метафори пов'язують абстрактні поняття з фізичними (заснованими на сприйнятті), в результаті чого концептуальна система стає втіленою, наскрізь заснованою на сприйнятті. Зроблено висновок, що концепти складаються з метафоричних структур, які ми маємо в довготривалій пам'яті і які забезпечують концептуальний субстрат значення загалом і значення в конкретній мові зокрема. Образ-схеми, домени та фрейми, разом узяті, становлять зміст концептів, який отримує емоційне забарвлення в ментальному просторі кожного окремого носія мови.

Ключові слова: концептуальна метафора, мапування, царина джерела, царина цілі, образ-схема, домен, фрейм, ментальний простір.

THE ROLE OF CONCEPTUAL METAPHOR IN CONCEPT PROFILING

Molhamova Liliia,

PhD student, Department of Germanic Philology,

Sumy State University,

Rimskogo-Korsakova Str., 2, 40007, Sumy, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-6707-9791

l.Molhamova@gf.sumdu.edu.ua

The article systematizes the main methodological aspects of the study of conceptual metaphor. Attention is focused on solving the following tasks: to reveal the essence of 'conceptual metaphor', to determine the types of conceptual metaphor, to systematize the

methodological aspects of the study of conceptual metaphor. It is argued that metaphor is a cognitive tool that allows to present an abstract concept difficult for comprehension through another more empirically studied concept. The cognitive-linguistic view of metaphor is considered, according to which metaphor works at three levels: supra-individual, individual and sub-individual. The supra-individual level corresponds to how a given language and culture reflect decontextualized metaphorical patterns, it correlates with the level of domains and frames. The individual level corresponds to the metaphorical cognitive system used by individual speakers, correlates with the use of mental processes in mental space, when universal aspects of the meaning of metaphorical expression in a particular communicative situation contains the most specific information acquired with experience. The sub-individual level corresponds to the universal aspects of various kinds of embodiment, corresponds to the level of image-schemes, generalizing models of which help to explain the meaning of abstract concepts. Conceptual metaphors connect abstract concepts with physical ones (based on perception), as a result of which the conceptual system becomes embodied, thoroughly based on perception. It is concluded that concepts consist of metaphorical structures that we have in our long-term memory and that provide a conceptual substrate of meaning in general and meaning of a particular language in particular. Image-schemes, domains and frames, taken together, constitute the content of concepts, which gets an emotional color in the mental space of each individual speaker.

Keywords: *conceptual metaphor, mapping, source realm, goal realm, image-scheme, domain, frame, mental space.*

Вступ

Наше бачення світу і себе у цьому світі концептуалізується повсякденною свідомістю через емпіричні уявлення, що впливають із фізичного сенсомоторного досвіду людства, пропущеного крізь культурологічний фільтр (Дойчик, 2013). Процеси концептуалізації та інтерпретації світу відбуваються в контексті певної культури і мови. Найяскравіше ці процеси експлікуються в метафорі, яка найточніше відображає етнокультурну специфіку мови і найповніше розкриває суть концепту.

Метафора виникає тоді, коли закінчуються інші засоби експлікації нашого досвіду (Приходченко, 2017: 70). Метафора дозволяє представити абстрактні концепти в доступному для сприйняття образі, «зрозуміти досить абстрактні, або в силу своєї природи неструктуровані сутності в термінах більш конкретних або, у крайньому випадку, більш структурованих сутностей» (Lakoff, 1993: 245). Метафора як лінгвокогнітивний та етнолінгвістичний феномен вважається найважливішим інструментом самопізнання й пізнання світу, способом світобачення, моделювання світу й творення мовної картини світу (Серебрянська, 2018).

Під час метафоричного переносу обираються найбільш вагомні ознаки, які становлять основу переносу (Lakoff, 1980) і дозволяють категоризувати оточуючий світ. Метафора повинна бути ємною, відомою, інакше це не що інше, ніж літературна мова (The cognitive linguistics reader, 2007). Метафоричні моделі відображають концептуальні зв'язки, поширені серед носіїв однієї мови, отже метафора відображає картину світу, спільну для членів однієї і тієї ж лінгво-культурної спільноти. Метафоричне моделювання – це засіб досягнення, представлення й оцінки дійсності, який відображає одночасно багатовіковий досвід народу та його національну самосвідомість на певному ступені розвитку (Серебрянська, 2018: 210).

У сучасному українському мовознавстві досліджуються різні аспекти метафори у працях О. Селіванової, Л. Кравець, В. Ващенко, В. Русановського, Л. Лисиченко, С. Єрмоленко, О. Тараненка, Л. Мацько, А. Мойсієнка, В. Калашника, В. Кононенка, Л. Ставицької, Н. Бойко, І. Серебрянської та ін.

Невичерпність концептуальної метафори як найсуттєвішого джерела найбільш істотної культурної інформації про лінгвокультурологічний концепт зумовлює актуальність дослідження.

Мета дослідження – систематизувати основні методологічні аспекти дослідження концептуальної метафори, що передбачає вирішення таких завдань: розкрити сутність поняття «концептуальна метафора», визначити різновиди концептуальної метафори, систематизувати методологічні аспекти дослідження концептуальної метафори. Об'єкт дослідження – концептуальна метафора. Предмет дослідження – методологічні аспекти дослідження концептуальної метафори.

Матеріали та методи

Теоретико-методологічною базою дослідження є фундаментальні праці дослідників концептуальної метафори Дж. Лакоффа, М. Джонсона, М. Блека, Е. Маккормака, М. Тернера, З. Кевечеша, А. Мартинюк, О. Приходченко.

Методологія дослідження складається з таких методів: концептуальний аналіз джерела і цілі, що беруть участь у процесі метафоризації; порівняльний лінгвокультурологічний аналіз мовних одиниць метафоричних висловлювань; контекстологічний аналіз сенсу метафоричних висловлювань.

Це передбачає проведення концептуального аналізу з метою виявлення концепту-цілі і концепту-джерела, структурування моделі концептуальної структури та визначення специфічності її вербалізації у мові. Концептуальний аналіз у дослідженні проводиться за такою схемою: визначається контекстуальна ситуація, до якої належить концепт-цілі; виокремлюються концептуальні метафори дискурсивних ситуацій як складових концепту-цілі; аналізуються лексичні і стилістичні засоби вербалізації концепту-джерела на позначення концептуальних метафор.

Проведення порівняльного лінгвокультурологічного аналізу мовних одиниць метафоричних висловлювань полягає у виявленні культурологічних, семантичних особливостей лексики метафоричних висловлювань. Метод контекстологічного аналізу сенсу метафоричних висловлювань пов'язаний із теорією контекстної семантики і проводиться з врахуванням фонових знань комунікантів, мовленнєвої ситуації і рольової структури спілкування. Для обґрунтування теоретичних та методологічних засад вивчення концептуальної метафори використовуються загальнонаукові методи: опис, аналіз і синтез.

Матеріалом дослідження слугували дискурсивні контексти метафоричної та неметафоричної актуалізації концепту-цілі, виокремлених із англomовного дискурсу методом вибірки. Дискурсивний контекст актуалізації концепту-цілі – висловлювання, яке містить ім'я концепту, лексему, що репрезентує концепт, і тематичну референтну ситуацію, що розкриває суть концепту буквально та/або метафорично, а також містить індивідуальний досвід комунікантів.

Обговорення

Метафора була популярна ще за часів Аристотеля (The cognitive linguistics reader, 2007) серед поетів та ораторів як «слово вжите у фігуральному значенні». Метафора (від *грец.* перенесення) розглядалась як перенос імені з виду на рід, з роду на вид, або з виду на вид.

Квінтіліан (The cognitive linguistics reader, 2007) вважав, що метафора – подарунок природи, який сприяє тому, щоб жоден предмет не залишився неозначеним.

За Ф. Ніцше (Ницше, 1994) пізнання є метафоричним за своєю суттю, має естетичну природу та не верифікується. Мова утворює потік концептуальних домовленостей, через які у мову додаються нові метафори, які в подальшому стають загальноприйнятими.

А. Вежбицька називає метафору «скороченим порівнянням» (в Теория метафоры, 1990: 142) з відмінними глибинними структурами. Дослідниця відрізняє порівняння (*як*), метафору (*думаю про*) і метафоричне порівняння (*ніби*) (там само: 144).

М. Блек увів поняття «когнітивна метафора», функції якої ширше за експресивні та орнаментальні. На його думку, головна функція метафори – додавання до головного суб'єкта системи «асоціативних імплікацій», які пов'язані з допоміжним суб'єктом (в Теория метафоры, 1990: 167). Саме метафора відбирає і устатковує певні характеристики головного суб'єкта, усуває несуттєві.

П. Рікер підкреслював, що метафора виникає завдяки силі уяви бачити подібне, не зважаючи на існуючі відмінності (в Теория метафоры, 1990), і, як результат, поєднувати ясність думки і повноту образу.

Н. Гудмен вважав, що метафора висвітлює нові факти з різних ракурсів і економить лексичні засоби мови (в Теория метафоры, 1990), висвітлюючи нові категорії предмета. На його думку, усе наше мовлення насичене метафорою.

Дж. Лакофф і М. Джонсон розробили теорію концептуальної (когнітивної) метафори «Метафори, якими ми живемо» (1980). Терміни «концептуальна» або «когнітивна» метафора позначають когнітивний механізм концептуалізації навколишнього світу, а тому можуть використовуватися як взаємозамінні.

Е. Маккормак не поділяв точку зору дослідників стосовно метафоричності мови. Він вважав, що метафора – засіб розширення уявлень про оточуючий світ, який поєднує культуру і мислення (в Теория метафоры, 1990).

Дж. Фокон'є і М. Тернер продовжили розвиток теорії концептуальної метафори, вважали метафору зміщенням ментальних просторів (Мартинюк, 2011).

З. Ковечеш розглядав метафору у різних сферах оточуючого світу, вирізняючи концептуальну метафору від метафоричного лінгвістичного виразу (Kövecses, 2002: 5). Наприклад, метафоричний лінгвістичний вираз *Look, how far we've come* репрезентує концептуальну метафору LOVE IS A JOURNEY. У процесі метафоризації відбираються найбільш визначені області джерела для спрощення сприйняття абстрактних понять.

Результати дослідження

За Дж. Лакоффом, когнітивна метафора – спосіб концептуалізації дійсності шляхом тлумачення сутностей певної сфери людського досвіду в термінах сутностей іншої сфери досвіду (Lakoff, 1993). Метафора – когнітивний механізм, який забезпечує мовленнєво-розумову діяльність людини (Мартинюк, 2011: 74). Метафора – «наша повсякденна концептуальна система, в термінах якої ми одночасно думаємо та діємо, (що) є метафоризацією за своєю природою» (Lakoff, 1980: 3).

Когнітивність / концептуальність метафори зумовлена тим фактом, що вона реальність або нейронного, або концептуального рівня (Lakoff, 1993). Когнітивність метафоричного механізму співвідноситься з процесами, які відбуваються на рівні активації нейронних зв'язків. Концептуальність метафоричного механізму співвідноситься з рівнем понятійного мислення людини. Отже, ці два синонімічні терміни актуалізують різні аспекти утворення і функціонування одного й того ж явища, підкреслюючи взаємозв'язок мови і когніції.

Суть метафори (Lakoff, 1993) полягає у тому, що концептуальна структура одного виду пояснює концептуальну структуру іншого виду на основі категоріального зрушення, яке має місце у результаті приписування позначуваному певної «невластивої» для нього ознаки через подібність за аналогією (Мартинюк, 2011: 74). На практиці це має такий вигляд:

царина цілі
сфера-мішень
концептуальний референт
денотативна зона
реципієнтна зона
царина джерела

сфера-джерело
концептуальний корелят
сигніфікативна зона
донорська зона

time is money
death is departure
love is madness

Наприклад, у виразі *to waste time* час порівнюється із грошима. З речення '*He passed away*' ми розуміємо, що хтось помер. Говорячи '*I am crazy about her*', ми маємо на увазі закоханість. Додатковий контекст для розуміння метафори не потрібен, бо системні відносини між цариною джерела і цариною цілі повністю конвенціоналізовані в контекстуальній системі носіїв мови (Мартинюк, 2011: 74).

Основна функція метафори – позначення у термінах чуттєвого сприйняття «складних розумових просторів», що не можуть бути ідентифіковані органами чуття (там само).

Найпоширенішою є класифікація концептуальних метафор за Дж. Лакоффом (Lakoff, 1980):

1. Конвенціональні метафори заповнюють номінативні концептуальні лакуни шляхом дескриптивного опису феноменів. Образ у складі таких метафор є стертим, що обумовлює втрату ним експресивності. Конвенціональні метафори формують поняттєву систему людини, сприймаються як звичні способи концептуалізації дійсності, що реалізуються у повсякденній мовленнєво-розумовій діяльності. Поділяються за природою царини джерела:

1.1. **Онтологічні** метафори репрезентують нефізичний об'єкт як дещо цілісне і відчутне на дотик. Це спосіб «трактування подій, дій, емоцій, ідей тощо як предметів і речовин». Однією із реалізацій онтологічної метафори є персоніфікація, залежно від характеру царини джерела яка може бути:

1.1.1 *предметної персоніфікації*, наприклад, коли ідеї є об'єктами,

1.1.2 *біоморфної персоніфікації*, наприклад, коли абстрактні комплексні системи є рослинами, вогонь є голодним звірем,

1.1.3 *антропоморфної персоніфікації*, наприклад, коли час є злодієм. Це базова метафора, бо є підґрунтям для притаманного людині способу пізнання об'єктів навколишнього середовища через призму самого себе.

1.2. **Структурні** метафори представляють об'єкт як такий, що складається з інших об'єктів й використовують чітко означений та окреслений у просторі концепт для структурування іншого;

1.3. **Орієнтаційні** метафори мають досвід просторової орієнтації людини у світі, опозиційні протиставлення типу внизу-вгорі, попереду-ззаду тощо.

2. Нові / творчі метафори надають «нове» розуміння нашого досвіду (Мартинюк, 2011).

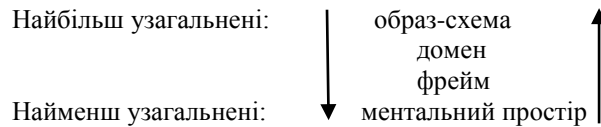
Реалізація метафори відбувається за допомогою метафоричних виразів – мовних структур, що означають певний клас об'єктів, предметів тощо і використовується для характеристики та найменування іншого класу (Мартинюк, 2011: 77).

Механізм метафоризації пояснюється в термінах мапування і являє собою когнітивну операцію накладання концептуальних елементів царини джерела на концептуальні елементи царини цілі, у процесі чого висвітлюються ті ознаки

осмислюваного явища, які, з погляду носіїв мови, є суттєвими для його розуміння (там само).

Мапування відбувається через: терміни концептів; ідеалізовані когнітивні моделі (Lakoff, 1987); домени / матриці доменів (Lakoff, Johnson, 1980), організовані на основі образ-схем (Lakoff, 1990, 1993), що забезпечують переструктуризацію царини цілі за принципом царини джерела; фрейми (Lakoff, 1996; Kövecses, 2002), сценарії (Grady, 1997a, b; Musolff, 2006), ментальні простори (Fauconnier, Turner, 2002).

Ковечеш систематизує цей «термінологічний хаос» (Kövecses, 2017: 323) і пропонує «багаторівневий погляд на концептуальну метафору» (там само). Він виділяє ієрархію концептуальної метафори в залежності від рівня схематичності (уточнення) залучених до метафори концептуальних структур:

Малюнок 1: Ієрархія схематичності концептуальних структур

У спробі впорядкувати функціонування концептуальної системи і її участі у метафоричній концептуалізації картини світу ми погоджуємось з З. Ковечешем (Kövecses, 2017: 337) і виділяємо чотири рівні схематичності (проти конкретності). На найвищому рівні схематичності ми маємо образ-схеми, такі як КОНТЕЙНЕР, ВЕРТИКАЛЬНІСТЬ, СИЛА, ОБ'ЄКТ, ЦІЛИЙ-ЧАСТИНА та багато інших. Це надзвичайно схематичні структури, які виникають із нашого найголовнішого емпіричного досвіду. Ми використовуємо їх, коли стикаємося з абстрактними предметами та подіями; вони є нашими першими провідниками в концептуалізації досвіду. Образ-схеми функціонують як вихідні концепції в надзвичайно загальних концептуальних метафорах, таких як СТАНИ – КОНТЕЙНЕР, ЕМОЦІЇ – СИЛА, ПОДІЇ – ОБ'ЄКТИ, АБСТРАКТНІ КОМПЛЕКСНІ СИСТЕМИ – ОБ'ЄКТИ.

Нижче цього рівня схематичності є домени. Різні домени концептуально підтримуються образ-схемами у тому сенсі, що образ-схеми застосовуються до різних аспектів доменів, які їх характеризують. Ці аспекти, по суті, є поняттями, які належать до матриці предметної області, наприклад, пов'язаної з БУДІВНИЦТВОМ. Отже, область БУДІВНИЦТВА має аспекти ПРОСТОРОВОГО ОБ'ЄКТУ, РУХОВОЇ СТРУКТУРИ, ГОРИЗОНТАЛЬНОГО та ВЕРТИКАЛЬНОГО ПОДОВЖЕННЯ тощо. Домен являє собою дуже схематичний досвід з набором аспектів, організованих у значущі цілі. Домени служать джерелами в таких концептуальних метафорах, як РОЗУМ — ЦЕ ТІЛО, СКЛАДНІ АБСТРАКТНІ СИСТЕМИ — БУДІВЛІ, ЕМОЦІЇ — ПРИРОДНІ СИЛИ, ЧАС — РУХ тощо. Ці концептуальні метафори характеризуються більш конкретним змістом досвіду, ніж ті, що використовують виключно образ-схеми.

На наступному рівні «вниз» ми маємо фрейми. Фрейми додатково розробляють різні аспекти доменів. Наприклад, фрейм БУДІВНИЦТВО (як процес)

розробляє аспект КОНСТРУКЦІЇ домену БУДІВНИЦТВО, а фрейм (ФІЗИЧНА) ПІДТРИМКА розробляє аспект СТРУКТУРИ в домені БУДІВНИЦТВО. Різні аспекти доменів складаються з кількох окремих елементів, які в термінології семантики фрейму називаються «елементами фрейму». Іншими словами, фрейми складаються з різних наборів елементів фрейму, тобто наборів сутностей і відносин. Концептуальні метафори, які чітко базуються на фреймах, включають ЛЮБОВ — ВОГОНЬ, ЗНАННЯ — БАЧИТЬ, РОЗУМІННЯ — ХІТАТИ, ГНІВ — ГАРЯЧА РІДИНА В КОНТЕЙНЕРІ, ПРИЙНЯТИ — КОВТАТИ, МОРАЛЬ — ФІЗИЧНА СИЛА та багато інших.

На наступному рівні схематичності у певній комунікативній ситуації метафоричний вираз отримує найбільш специфічну інформацію, що переходить з досвідом і в більшому ступені залежить від лінгвокультурного світосприйняття особистості, що, у свою чергу, зумовлюється рівнем її виховання, соціальним станом, приналежністю до тієї або іншої культури, віросповідання та інше.

Висновки та перспективи

Метафора – одна із головних ментальних операцій, спосіб пізнання, категоризації, концептуалізації оцінки і пояснення світу. Це результат взаємодії мови, мислення і культури. Метафора – когнітивний засіб, який дозволяє представити абстрактний складний для осмислення концепт через інший більш емпірично досліджений концепт.

Когнітивно-лінгвістичний погляд на метафору працює на трьох рівнях: надіндивідуальному, індивідуальному і субіндивідуальному. Надіндивідуальний рівень відповідає тому, як дана мова і культура відображає деконтекстуалізовані метафоричні закономірності, співвідноситься з рівнем доменів і фреймів.

Індивідуальний рівень відповідає метафоричній когнітивній системі, що використовується окремими носіями мови, співвідноситься з використанням психічних процесів у ментальному просторі (сценарій, за Musolff, 2006), коли універсальні аспекти значення метафоричного виразу у певній комунікативній ситуації містить найбільш специфічну інформацію, що переходить з досвідом.

Субіндивідуальний рівень відповідає універсальним аспектам різного роду втілення, відповідає рівню образ-схем, узагальнюючі моделі яких допомагають пояснювати значення абстрактних понять. Концептуальні метафори пов'язують абстрактні поняття з фізичними (заснованими на сприйнятті), в результаті чого концептуальна система стає втіленою, наскрізь заснованою на сприйнятті.

Таким чином, концепти складаються з метафоричних структур, які ми маємо в довготривалій пам'яті і які забезпечують концептуальний субстрат значення загалом і значення в конкретній мові зокрема. Образ-схеми, домени та фрейми, разом узяті, становлять зміст концептів, який отримує емоційне забарвлення в ментальному просторі кожного окремого носія мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Дойчик, 2013 – Дойчик О. Я. Концептуальна метафора в ідіостилі Джуліана Барнса: поетико-когнітивний аналіз. *Вісник Харківського національного*

- університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. 2013. Вип. 73. С. 32 – 37.
- Кравець, 2018 – Кравець Л. В. Метафора. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=66695 (дата перегляду: 06.05.2022)
- Мартинюк, 2011 – Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.
- Ницше, 1994 – Ницше Ф. Об истине и лжи во вне нравственном смысле. Избранные произведения в 3 т. Т. 3. Сост. А. А. Жаровский. М.: REELBOOK, 1994. С. 254–265.
- Приходченко, 2017 – Приходченко О. О. Концептуалізація опозиції ЖИТТЯ – СМЕРТЬ в готичній картині світу (на матеріалі англійськомовних романів про вампірів): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови». Запоріжжя, 2017. 267 с.
- Серебрянська, 2018 – Серебрянська І. М. Освіта в Україні: спостереження крізь призму мовної картини світу : монографія. Харків, 2018. 391 с.
- Теория метафоры, 1990 – Теория метафоры: сборник. Пер. с англ., фр, нем., исп., пол. яз. Сост. Н. Д. Арутюнова. М.: Прогресс, 1990. 512 с.
- Fauconnier, Turner, 2002 – Fauconnier G., Turner M. The way we think. New York: Basic Books, 2002. 464 p.
- Grady, 1997b – Grady J. THEORIES ARE BUILDING revisited. *Cognitive linguistics*. 1997. 8 (4). pp. 267–290.
- Grady, 1997a – Grady J. Foundations of meaning: primary metaphors and primary scenes. PhD dissertation. University of California at Berkeley, 1997. 299 p.
- Kövecses, 2002 – Kövecses Z. Metaphor. A practical Introduction. Oxford University Press, 2002. 285 p.
- Kövecses, 2017 – Kövecses Z. Levels of metaphor. *Cognitive Linguistics*. 2017. 28 (2). P. 321-347.
- Lakoff, 1980 – Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by. The University of Chicago Press, Chicago, 1980. 242 p.
- Lakoff, 1987 – Lakoff G. Women, fire, and dangerous things. What categories reveal about the mind. Chicago: The University of Chicago Press, 1987. 632 p.
- Lakoff, 1990 – Lakoff G. The invariance hypothesis. Is abstract reason based on image schemas? *Cognitive Linguistics*. 1990. 2 (1). P. 39-74.
- Lakoff, 1993 – Lakoff G. The contemporary theory of metaphor. In A. Ortony, ed., *Metaphor and thought*. New York: Cambridge University Press, 1993. P. 202 – 251.
- Lakoff, 1996 – Lakoff G. Moral politics. Chicago: The University of Chicago Press, 1996. 512 p.
- Musolff, 2006 – Musolff A. Metaphor scenarios in public discourse. *Metaphor and symbol*. 2006. 21 (1). P. 23 – 38.
- The cognitive linguistics reader, 2007 – Evans V., ed., The cognitive linguistics reader. London, Oakville, 2007. 974 p.

REFERENCES

- Doichyk, 2013 – *Doichyk O. Ya.* (2013). Kontseptualna metafora v idiostyli Dzhuliana Barnsa: poetyko-kohnityvnyi analiz. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina. Serii: Romano-hermanska filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov. 2013. Vyp. 73. pp. 32–37.
- Kravets, 2018 – *Kravets L. V.* (2018) Metafora. Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy: elektronna versiiia (onlain). Available at: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=66695 (data perehliadu: 06.05.2022)
- Martyniuk, 2011 – *Martyniuk A. P.* (2011). Slovyk osnovnykh terminiv kohnityvno-dyskursyvnoi linhvistyky. KhNU imeni V. N. Karazina, 2011. 196 s.
- Nytsshe, 1994 – *Nytsshe F.* (1994). Ob ystynе y lzhy vo vnenravstvennom smysle. Yzbrannyye proyzvedeniya v 3 t. T. 3. Sost. A. A. Zharovskiy. M.: REELBOOK, 1994. S. 254–265.
- Prykhodchenko, 2017 – *Prykhodchenko O. O.* (2017) Kontseptualizatsiia oppozytsii ZhYTTiа – SMERT v hotychnii kartyni svitu (na materialii anhliiskomovnykh romaniv pro vampiriv): dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.04 «Hermanski movy». Zaporizhzhia, 2017. 267 s.
- Serebrianska, 2018 – *Serebrianska I. M.* (2018). Osvita v Ukraini: sposterezhennia kriz pryizmu movnoi kartyny svitu : monohrafiia. Kharkiv, 2018. 391 s.
- Teoriia metafory, 1990 – *Teoriia metafory: sbornyk. Per. s anhli., fr, nem., ysp., pol. yaz.* Sost. N. D. Arutiunova. M.: Prohress, 1990. 512 s.
- Fauconnier, Turner, 2002 – *Fauconnier G., Turner M.* *The way we think.* New York: Basic Books, 2002. 464 p.
- Grady, 1997b – *Grady J.* THEORIES ARE BUILDING revisited. *Cognitive linguistics.* 1997. 8 (4). P. 267 – 290.
- Grady, 1997a – *Grady J.* Foundations of meaning: primary metaphors and primary scenes. PhD dissertation. University of California at Berkeley, 1997. 299 p.
- Kövecses, 2002 – *Kövecses Z.* (2002). Metaphor. A practical Introduction. Oxford University Press, 2002. 285 p.
- Kövecses, 2017 – *Kövecses Z.* (2017). Levels of metaphor. *Cognitive Linguistics.* 2017. 28 (2). pp. 321–347.
- Lakoff, 1980 – *Lakoff G., Johnson M.* Metaphors we live by. The University of Chicago Press, Chicago, 1980. 242 p.
- Lakoff, 1987 – *Lakoff G.* (1987). Women, fire, and dangerous things. What categories reveal about the mind. Chicago: The University of Chicago Press, 1987. 632 p.
- Lakoff, 1990 – *Lakoff G.* The invariance hypothesis. Is abstract reason based on image schemas? *Cognitive Linguistics.* 1990. 2 (1). pp. 39–74.
- Lakoff, 1993 – *Lakoff G.* (1993). The contemporary theory of metaphor. In A. Ortony, ed., *Metaphor and thought.* New York: Cambridge University Press, 1993. pp. 202–251.
- Lakoff, 1996 – *Lakoff G.* (1996). Moral politics. Chicago: The University of Chicago Press, 1996. 512 p.
- Musolff, 2006 – *Musolff A.* (2006). Metaphor scenarios in public discourse. *Metaphor and symbol.* 2006. 21 (1). pp. 23–38.
- The cognitive linguistics reader, 2007 – *Evans V., ed., The cognitive linguistics reader.* London, Oakville, 2007. 974 p.

Received: 26 February, 2022

111

«Філологічні трактати», Том 14, №1 ' 2022